

SPRAWIEDLIWI WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA

Stanisław Grocholski

#12138

W czasie wojny pan Stanisław Grocholski wraz z żoną Marią uratował żydowską rodzinę Engelbergów z sąsiedniej wioski Urzejowice.

Ostrzeżeni przez zakwaterowanego w ich domu niemieckiego oficera w lecie 1942 r., Engelbergowie nie zgłosili się na dworzec, z którego miała nastąpić ich deportacja. Początkowo ukrywali się w stogach siana na polach, lecz było to zbyt trudne i niebezpieczne. Zwrócili się więc o pomoc do jednego z chłopów, Stanisława Grocholskiego, który ukrył ich na strychu swojego domu przy ul. Czarnieckiego 62 w Przeworsku. Początkowo za namową żony, która obawiała się o życie swoich czterech córek, odmówił, lecz później zgodził się przyjąć kilka osób na krótki okres. Z biegiem czasu dołączyli kolejni członkowie rodziny Engelbergów – w sumie do końca okupacji schronienie u Grocholskich znalazło 16 osób. Stosunki między ukrywającymi się a gospodarzami były bardzo napięte (ze strachu przed narastającymi represjami okupanta pani Grocholska przeszła załamanie), a warunki ukrywania się bardzo trudne. Po wyzwoleniu Żydzi ledwo mogli wyjść ze strychu o własnych siłach. Niebawem po powrocie do swojego domu zostali zmuszeni przez uzbrojonych ludzi do jego opuszczenia.

W 1987 r. jedna z Ocalonych wraz z rodziną przyjechała z wizytą w rodzinne strony. Spotkała się z żyjącą jeszcze wówczas Marią Grocholską i została ciepło przyjęta przez jej rodzinę. Podczas wizyty w rodzinnej wsi spotkała się z jednej strony z serdecznością i niedowierzaniem, że żyje, z drugiej zaś strony z okrzykiem *Heil Hitler*, świeżo namalowaną swastyką na domu, w którym się urodziła oraz odkryła nagrobki z cmentarza żydowskiego, którym wyłożona została polna droga. Wizyta Ocalonej w Polsce stała się tematem filmu dokumentalnego „Voices from the Attic” (*Głosy ze strychu*) w reżyserii Debbie Goodstein. Fragment filmu zostanie pokazany podczas ceremonii.

Medal zostanie wręczony na ręce jego najstarszej córki Stanisława Grocholskiego, pani Zofii Lasek z Przeworska. Na uroczystości obecna będzie jedna z Ocalonych, pani Sally Frishberg z USA wraz z 26 członkami swojej bliższej i dalszej rodziny, którzy pośrednio swoje życie również zawdzięczają Grocholskim.

Warszawa / Rzeszów, 17.01.2012